

МЕЖДУ ИДЕНТИЧНОСТТА И ПРЕВЕНЦИЯТА – ПОПФОЛКЪТ В СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

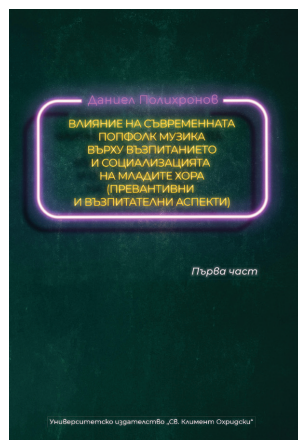
(Полихронов, Д., 2026. *Влияние на съвременната попфолк музика върху възпитанието и социализацията на младите хора (Превантивни и възпитателни аспекти). Първа част*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISBN 978-954-07-6297-5)

Проф. д.п.н. Нели Иванова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

През последните десетилетия българското общество преживява дълбоки културни и социални трансформации, които неизбежно се отразяват върху ценностната система, социалните роли и моделите на поведение на младите поколения. В този контекст популярната музика – като една от най-масовите форми на културна комуникация, придобива особено значение. Тя не само отразява обществените нагласи, но и активно участва във формирането на представи за успех, идентичност, отношения между половете и социални роли. Сред най-обсъжданите и противоречиви проявления на масовата култура в България безспорно е попфолк музиката.

Монографията на гл. ас. д-р Даниел Полихронов „Влияние на съвременната попфолк музика върху възпитанието и социализацията на младите хора (превантивни и възпитателни аспекти)“ представлява сериозен научен опит за аналитично и педагогически аргументирано изследване на този феномен. Книгата се отнася към една сравнително слабо разработена област на педагогическата наука, в която културните продукти на масовото общество рядко се разглеждат като обект на системно научно изследване. В този смисъл трудът на Даниел Полихронов представлява първото цялостно монографично изследване на попфолк културата, разгледана в социално-

педагогически контекст в научната литература. Поради това книгата има характера на навременен и необходим принос към интердисциплинарните изследвания на културата, образованието и социализацията.

Стойността на изследването се състои в това, че то разглежда попфолк културата не само като музикален жанр или като продукт на културната индустрия, а като сложен социален и комуникативен феномен. Още във въведението авторът ясно обозначава сложността на разглежданото явление, като подчертава, че „попфолкът в България е сложен културен феномен, чийто анализ изисква едновременно разглеждане на естетическите, структурните и социалните измерения“ (Polihronov, 2026, p. 7). Авторът поставя попфолка в широк културен и педагогически контекст, като проследява неговите влияния върху нагласите, представите и поведението на младата аудитория. Подобен подход е особено важен, тъй като позволява жанрът да бъде анализиран не единствено през моралистична или естетическа перспектива, а като част от динамичните процеси на културна социализация в съвременното общество. Именно този многопластов подход определя и научната логика на цялото изследване.

Книгата се появява в момент, когато влиянието на масовата култура върху процесите на социализация става все по-осезаемо. Дигиталните платформи, социалните мрежи и новите медийни формати превръщат популярната музика в ежедневен културен фон на социалния живот. В тази среда попфолкът функционира не само като форма на забавление, но и като символна система, чрез която се артикулират представи за успех, любов, социален статус и лична свобода. Разбирането на тези културни механизми е важно условие за адекватен педагогически анализ.

Именно тук се откроява основният принос на монографията – тя поставя попфолк културата в социално-педагогическа перспектива и я разглежда като фактор, който може да бъде едновременно източник на рискове и ресурс за възпитателно взаимодействие. Вместо да възприема жанра като еднозначно негативно явление, авторът предлага по-балансирана интерпретация, която отчита неговата амбивалентна природа. От една страна, попфолкът възпроизвежда определени модели на поведение и ценности, които могат да бъдат проблематични от педагогическа гледна точка. От друга страна, той представлява реална културна среда, в която младите хора изграждат своята идентичност и социални отношения. Тази двойственост – между културна идентификация и необходимост от педагогическа превенция, е водещият акцент на изследването. Именно в този смисъл заглавието на настоящия отзив – „Между идентичността и превенцията“ – най-точно обозначава полето, в което се разгръща научният анализ на автора.

В концептуално отношение изследването се характеризира с ясно формулирана предмет-обектна област. Обект на анализа „е съвременната

българска попфолк култура, разглеждана като част от масовата култура и като социално-културно явление с влияние върху младото поколение“ (Polihronov 2026, p. 13). Предмет на изследването са превантивните и възпитателните аспекти на този феномен, разгледани „в контекста на неговото въздействие върху ценностите, идентичностите и социализационните процеси при младите хора“ (ibid.).

Тази постановка насочва изследването към един от най-важните въпроси на съвременната педагогика – по какъв начин културните продукти на масовото общество участват във формирането на ценности, нагласи и модели на поведение. Авторът убедително показва, че попфолк културата функционира като своеобразна символна система, чрез която младите хора интерпретират социалната реалност и изграждат своите представи за успех, любов, социален статус и лична идентичност.

Структурно монографията е изградена от две основни части, които логично съчетават теоретичния анализ и емпиричното изследване. В първата част авторът анализира съвременния попфолк като културен и социален феномен, като проследява неговото развитие в контекста на постмодерната културна среда, медийната индустрия и процесите на глобализация. Особено внимание е отделено на механизмите на културно влияние – психологически, комуникативни и социални, чрез които популярната музика въздейства върху процесите на идентификация и ценностна ориентация на младите хора.

Втората част на изследването има ясно изразен емпиричен характер и се основава на контент-анализ на интервюта с представители на попфолк индустрията – текстописци (Лора Димитрова и Петя Радева) и артисти (Анелия, Биляна Лазарова – Биляниш, Галена, Емануела, Иван Динев – Устата, Камелия, Ax Dain). Този подход позволява да се открият техните собствени възприятия за ролята на жанра, за неговата естетика и за влиянието му върху младата аудитория. Включването на подобна емпирична перспектива разширява традиционния академичен анализ, което придава на изследването допълнителна аналитична дълбочина.

Методологическият инструментариум на изследването включва културологичен анализ, контент-анализ и включено наблюдение, което позволява попфолк културата да бъде разглеждана в нейната многопластовост – като музикален стил, медийна индустрия, социален символ и реална обществена среда. Тази интердисциплинарност е едно от силните качества на изследването и свидетелства за широкия научен хоризонт на монографията. Авторът описва този подход като своеобразна форма на „пълно потапяне“ в културната среда, която позволява да се регистрират автентични процеси и реакции (Polihronov, 2026, p. 15).

Особено интересен принос на монографията е предложената от автора периодизация на развитието на попфолк жанра, която позволява по-ясно

разграничаване между различните етапи на неговата естетическа и социална трансформация. Този аналитичен модел показва как попфолкът се променя в зависимост от медийната среда, технологичните възможности и културните нагласи на публиката. Подобна периодизация има значение не само за музикалната културология, но и за педагогическите изследвания, тъй като позволява да се проследят динамичните промени в моделите на културна социализация.

В педагогически план, монографията поставя особено важен въпрос – дали и по какъв начин популярната музика може да бъде използвана като ресурс за възпитателно въздействие. Авторът аргументира тезата, че вместо да бъде игнорирана или морализаторски отричана, попфолк културата може да бъде обект на педагогическо обсъждане. Чрез подобен подход младите хора могат да развиват умения за интерпретация на медийните послания, за разграничаване между художествена условност и реалност и за осмисляне на културните модели, които се възпроизвеждат в популярната музика.

Тази позиция е особено важна за съвременната педагогическа теория и практика, тъй като съответства на по-широката концепция за медийна грамотност и критическо мислене. В условията на дигитална култура и глобални медийни мрежи младите хора ежедневно се сблъскват с огромен поток от културни послания. Разбирането на механизмите на това влияние се превръща в ключова задача както на образованието, така и на превантивната педагогика.

Не на последно място, трябва да се отбележи и стилът на изложение в монографията. Текстът се отличава с научна прецизност, яснота на аргументацията и богата библиографска основа. Авторът демонстрира убедително владение на понятийния апарат на различни научни области – педагогика, културология, психология и медиазнание, като успява да ги интегрира в последователна интерпретационна рамка.

Съществено достоинство на изследването е неговият стремеж към научна обективност. Попфолк културата е явление, което често предизвиква крайни оценки – от категорично отрицание до безкритично възхищение. В настоящата монография авторът успява да избегне подобни крайности и да предложи балансиран аналитичен прочит, в който се разглеждат както рисковете, така и възможностите, които жанрът съдържа като културно явление.

В заключение може да се подчертае, че монографията на гл. ас. д-р Даниел Полихронов представлява значим принос към изследванията на съвременната българска култура и към педагогическите анализи на процесите на социализация. Тя поставя важни въпроси за взаимодействието между масовата култура и възпитанието и предлага аргументирани научни отговори, които могат да бъдат полезни както за изследователите, така и за практиците в областта на образованието.

Книгата има потенциал да предизвика по-широка научна дискусия относно ролята на популярната култура в социалното развитие на младите поколения. Именно в това се състои и нейното по-широко значение – тя показва, че явленията на масовата култура следва да бъдат разглеждани като важен източник за разбиране на социалните и ценностните процеси, които протичат сред младите поколения.

Като научен редактор на монографията и като изследовател в областта на методиката на обучението по български език и литература, считам, че подобни изследвания имат особено значение за съвременната педагогическа наука. Те насочват вниманието към реалната културна среда, в която се формира личността на младия човек, и показват, че разбирането на тази среда е ключово условие за ефективно възпитателно и образователно взаимодействие. В този смисъл изследването на Даниел Полихронов не само анализира попфолк културата като социален феномен, но и отваря нова изследователска перспектива за педагогическата наука.

BETWEEN IDENTITY AND PREVENTION – POP-FOLK IN A SOCIO-PEDAGOGICAL CONTEXT

(Polihronov, D. *The influence of contemporary pop-folk music
on the upbringing and socialization of young people
(Preventive and educational aspects). Part one,*

Sofia: University Publishing House “St. Kliment Ohridski”, 2026)

✉ **Prof. Neli Ivanova, D.Sc.**

ORCID: 0000-0003-1961-6131

Faculty of Education

Sofia University

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: n.ivanova@fp.uni-sofia.bg